

GRIJPSKERK – NEDERLANDS HERVORMDE KERK

Grijpskerk dankt zijn naam aan Nicolaus Grijp, die volgens de overlevering hier in 1504 een kapel stichtte. Dit kerkgebouw sneuvelde in 1582. De erediensten werden voortgezet in een noodkerk. Na de Reductie van 1594 waren dat protestantse diensten. De noodkerk werd opgevolgd door het huidige gebouw, tussen 1605-'12 gebouwd in een stijl die paste bij de Republiek: het classicisme. In 1856 werd de kerk oostwaarts verlengd en voorzien van een nieuwe ingangspartij. Het geheel werd uitwendig bepleisterd. In 2001 werd een nieuwe versie van de dakruiterspits van 1871 geplaatst. Daarmee werd de eerste fase van de restauratie van de kerk voltooid. Boven de oorspronkelijke ingang aan de westgevel herinnert de gedenksteen aan deze herbouw én aan de bouw van de vroegere kerk: *Diese Kercke van de Eedele Nicolau Gryp gefundierte is*. Een Latijnse versie van deze tekst bevindt zich in de zuidwand.

Het gebouw wordt gekenmerkt door grote rondboogvensters die aan de buitenkant met elkaar verbonden door een lijst ter hoogte van de boog-aanzet. Op het dak aan de westzijde staat de licht ingesnoerde, zeszijdige dakruiter met een klok uit 1949. De oude luidklok werd in 1943 door de Duitse bezetter geconfisceerd. Ten zuiden van de kerk bevindt zich de pastorie, waar een gedenksteen uit 1566 is ingemetseld voor Gerhardus Murlinck, provoost van het Premonstratenzer vrouwenklooster Kuzemer.

Met de restauratie van 1967 werd het met een tongewelf gedekte interieur sterk gewijzigd: de bepleistering van de wanden werd vervangen door witwerk in plaats van natuursteenimitatie. Het oude meubilair, met uitzondering van de preekstoel, moest plaatsmaken voor moderne banken. De preekstoel werd naar het oosten verplaatst, waar een liturgisch centrum ontstond. De opzetstukken van de oude banken uit de 19e eeuw zijn van gietijzer; deze werden langs de wanden en op de balustrade van de consistorie geplaatst. De aantrekkelijke onderdelen uit het interieur zijn de preekstoel uit de late 17e eeuw, de fragiele trap met rococoversieringen uit de tweede helft van de 18e eeuw en een gesneden fries waarin het wapen van Grijpskerk. De grafzerken uit 1587 en 1607 getuigen van het bestaan van een hulpkerk tussen 1582 en 1612.

Dankzij een legaat van Aaltje Thomas Wiersema kon de Hervormde Kerkvoogdij van Grijpskerk in 1832 een nieuw orgel laten bouwen door de gebroeders Van Dam. Het instrument raakte beschadigd door een brand in 1868, waarna Van Oeckelen het restaureerde. Hij wijzigde de dispositie, de ornamentiek en liet het in rijtuigzwart en goud schilderen. Klaas Doornbos reviseerde het instrument in 1927. Mense Ruiten restaureerde het orgel in 1963 en in 1965. In 2010 voerde de firma Reil een nieuwe restauratie uit. Bij deze restauratie is niet teruggekeerd naar de situatie van 1832 of van 1868.

In 2001 werden ook dak en goten hersteld, als onderdeel van de restauratie. Het hele gebouw werd opnieuw in kleur gezet: de vlakken geel en de horizontale lijst inclusief bogen roodbruin.